

dolták, hogy része volt a Pozsonyi út 49. és 52. sz. ház január 7-i razziajában, amit soha nem is tagadott. A rendőrségi és a tárgyalótermi jegyzőkönyvek azonban nem vágnak egybe. Aláírt rendőrségi vallomásában (1945. május 8.) még azt is elismerte, hogy megtartotta a zsidóktól elkobozott javakat.¹¹⁷ Bár első fokon kimondták, hogy a razzian való részvételével segédkezett nyújtott egy felfegyverzett nyilas félkatonai egység erőszakoskodásához, másodfokon helyt adtak állításának, hogy részvételével meg akarta akadályozni az erőszak alkalmazását; rá akarta beszélni a zsidókat, adják át értéktárgyaikat, mert ezeket úgymint elveszik tőlük másnap, amikor a tervek szerint gettóba szállítják őket. Volt túlélő, aki azzal vádolta Berendet, hogy bujkáló zsidókat jelentett fel a nyilas hatóságoknál.¹¹⁸

A Berendet körülvevő gyanakvás nagyrészt azokból az ügyletekből eredt, amelyeket Berend Sarlósi Józseffel, a gettókerület nyilas parancsnokával folytatott. Sarlóssal 1944. december 6-án került kapcsolatba, amikor néhány nyilas, aki nem tudta, kiről van szó, letartóztatta, és a megtorlás házába, Sarlósi Szent István körút 2. alatti főhadiszállására vitte. Berend megemlítette barátságát Bosnyákkal, amit Sós Edith, Bosnyák titkárnője telefonon is megerősített. Azt mondta, hogy Berend Bosnyák „bizalmasa”¹¹⁹. Berend ezután még hat vagy hét alkalommal járt a megtorlás házában. Noha néhány látogatása a Tanács aktív tagjainak, köztük Domonkosnak, Földesnek, Komolynak és Stöcklernek a tudtával történt, hogy könnyítések a nélkülözhető gettó sorsán, más látogatásai állítólag kétésebb célokat szolgáltak. Hores Ilona szerint, aki Sarlósi titkárnőjeként gyorsírójegyzeteket készített Berend látogatásairól, Berend bujkáló zsidókat, köztük a Zsidó Tanács tagjait is feljelentett.¹²⁰

Berend 1945. január 17-én hagyta el Budapestet, röviddel azután, hogy a Vörös Hadsereg felszabadította a várost. Sátoraljaújhelyre, második felesége, Windt Ilona szülővárosába költözött. Csak rövid időre került ki a közéletből, mert a zsidóüldözés szigetvári és budapesti túlélői rövidesen feljelentették, s Berendet besúgás gyanújával letartóztatták.

Berend pere. Berend felszabadulás utáni jogi hercehurcája 1945. április 16-án kezdődött, amikor a budapesti rendőrség azzal a kéréssel fordult a sátoraljaújhelyi rendőrséghez, hogy tartóztassák le és szállítsák Budapestre Berendet, mert bizonyítékok vannak rá, hogy „a Gestapo besúgója volt”¹²¹. Budapestre hozták, és tüzetes kihallgatásoknak vetették alá. 1945 májusának első felében vallomást írt alá, amelyekben a korábbi rendőri jelentésekben szereplő cselekmények közül többet elismert.¹²²

Konkrétan bevallotta, hogy írt Endrének a szigetvári zsidók javainak